

Матасыыкыллаахтар,
суол быраабылатын
тутуһун!

2

Кырдьыктаах
устуоруйалаах норуот
— кэскиллээх

3

САНА ОЛОҔУ ТУТУУГА
СЫРДЫК ЫРАНАН

(Н.Д.Субуруускай 125 сылын көрсө)

4

САНА ОЛОХ

12+

2021 сыл
Ыам ыйын
18 күнэ
оптуорунньук
№ 35
(11788)

Чурапчы улуһун хаһыата • ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР • [sanaoloh](#)

бээтинсэ Ыам ыйын 18 > субуота Ыам ыйын 19 > баскыһыанна Ыам ыйын 20 > бэнидиэнньик Ыам ыйын 21 > оптуорунньук Ыам ыйын 22 > сэрэдэ Ыам ыйын 23 > чэппиэр Ыам ыйын 24

--- НОВОСТИ РЕСПУБЛИКИ ---

Только тотальная вакцинация населения может выправить эпидситуацию в регионе и дать оперативный результат в борьбе с опасной инфекцией. Для этого власти Якутии намерены сделать процесс вакцинации максимально доступным и удобным для населения.

Глава Якутии Айсен Николаев 17 мая в ходе расширенного планёрного совещания с членами регионального правительства подчеркнул, что в последние дни в целом по республике и по городу Якутску наблюдается ухудшение эпидситуации, что может привести к превышению показателей уровня заболеваемости, зафиксированных в осенне-зимний период прошлого года. Рост заболеваемости может негативно отразиться на исполнении плановых мероприятий социально-экономического развития республики.

Айсен Николаев отметил, что эффективным способом борьбы с коронавирусной инфекцией является тотальная вакцинация населения. По данным Управления Роспотребнадзора по РС (Я) в настоящее время полный курс вакцинации от ковида получили свыше 100 тысяч человек. В ближайшие недели главой региона поставлена задача – значительно нарастить эти показатели. При этом представители госвласти должны своим примером стимулировать граждан на получение вакцины.

Глава выразил недовольство количеством вакцинированных сотрудников среди органов

Обеспечение тотальной вакцинации населения – приоритетная задача властей в борьбе с коронавирусной инфекцией

государственной власти: министерств и ведомств. В настоящее время доля сотрудников органов госвласти, получивших вакцину, составляет всего 19%. При этом лидерами по коллективной вакцинации являются Министерство здравоохранения, Департамент по охране объектов культурного наследия, Государственный комитет по обеспечению безопасности

жизнедеятельности населения РС (Я), в которых привиты 50% сотрудников.

Низкие показатели по вакцинации (менее 10%) показывают коллективы Министерства транспорта и дорожного хозяйства, Государственный комитет по занятости населения, Департамент ветеринарии, Министерство инноваций, цифрового развития и инфокоммуникационных технологий, Министерство промышленности и геологии, Министерство экономики, Управление Госстройжилнадзора, ЦИК РС (Я). Учитывая, что сотрудникам этих министерств и ведомств приходится наиболее часто выезжать в командировки и напрямую взаимодействовать с людьми, данные показатели по вакцинации недопустимы, считает глава республики.

«Благодаря поддержке федерального оперштаба и слаженной работе Республиканского оперштаба партия доз вакцины в республику будет доставляться опережающими темпами, поэтому нам необходимо набирать обороты по массовой вакцинации. При этом пример населению должны показать органы госвласти, начав вакцинирование с себя», – подчеркнул Айсен Сергеевич.

Вице-премьерам Правительства Якутии дано поручение обеспечить вакцинацию не менее 70% работников

в своих курируемых отраслях путём развёртывания мобильных пунктов вакцинации в административных зданиях предприятий и организаций. Пункты вакцинации также будут организованы во всех офисах МФЦ «Мои документы», банков, в автовокзале, аэропорту, железнодорожном вокзале, в крупных торговых центрах, административных зданиях, расположенных на территории города Якутска и Мегино-Кангаласского улуса.

Отдельное поручение главой республики дано в части развёртывания пунктов вакцинации в шаговой доступности населения по микрорайонам городского округа «город Якутск».

«С учётом роста заболеваемости среди детей, молодёжи и людей трудоспособного возраста, быстрой мутацией болезни, только тотальная вакцинация сможет выправить ситуацию. В течение ближайших 10 дней стоит задача максимально вакцинировать жителей города Якутска и близлежащих населённых пунктов. Задача непростая, но решаемая», – заключил глава республики.

Пресс-служба Главы Республики Саха (Якутия) и Правительства Республики Саха (Якутия).

--- УЛУУСКА -- БУ КҮННЭРГЭ ---

Арассыыйатаабы "Бастын дьиз кэргэн" күрэххэ кыттыахтара

Чурапчы улуһун Чакыр нэһилиэгиттэн 5 оҕолоох Акулина Семеновна уонна Иван Васильевич Ануфриевтар дьиз кэргэн былырыын өрөспүүбүлүкэтээби "Үгэни туту сүлдүр дьиз кэргэн" түһүмэххэ мунууур кыайыылаабынан буолбуттара. Онон быйыл кинилэр Бүтүн Арассыыйатаабы "Сыл бастын дьиз кэргэнэ" күрэххэ кыттыыны ылар чиескэ тигистилэр.

Акулина Семеновна уонна Иван Васильевич 1985 сыллаахха балаҕан ыйын 7 күнүгэр сүрэхтэрин холбообуттара. Ол кэмтэн ыла, тыа сиригэр үлэтигэр кытта уопастыбаннай үлэни тэннэ тутан, оҕолорун иитэн-үөрэттэрэн, күн бүгүн холобур туттар дьонун, мааны ыал.

3 кыыс, 2 уол оҕону күн сиригэр көрдөрбүттэр.

Улахан кыыс Любовь Н. Алексеева авторскай оскуолатын кыһыл көмүс

мэтээлинэн, М.К. Аммосов аатынан ХИФУ бүтэрбитэ. Кэргэннээх, 4 оҕолоох.

Орто кыыс Александра ЯГИТИ математика-информатика салаатын уонна СГПА бүтэрбитэ. Кэргэннээх, 4 оҕолоох.

Улахан уол Василий Н. Алексеева авторскай оскуолатын үрүн көмүс мэтээлинэн бүтэрбитэ. Москваба Губкин аатынан университеты бүтэрэн, билигин өрөспүүбүлүкэ араас мунуктарыгар вахтовай ныйманан үлэлиир.

Кыра кыыс Ульяна Муусука үрдүк оскуолатын бүтэрэн, Суорун Омоллоон аатынан опера уонна балет тыйаатырыгар үлэлиир. Кэргэннээх, 2 оҕолоох.

Кыра уол Айтал политехническэй лицейи бүтэрдэ.

Ануфриевтар дьиз кэргэннэ ситиһиини баҕарабыт.

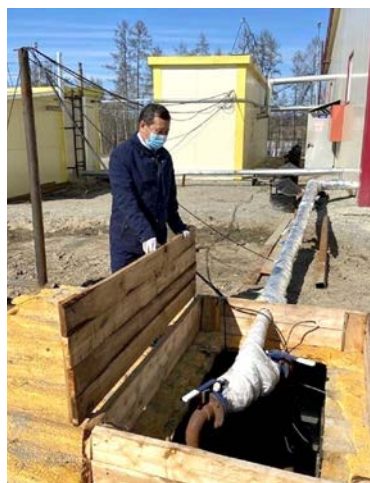
Елена МАКАРИНСКАЯ.

Улуус баһылыга ууну ыраастыыр эбийиэккэ сырытта

Тэрилтэ салайааччыта Сергей Федоров 150 куб кириэр ууну хаһаанар пууну эбии үлэлэтэн, фекальной массыналар ууну сүөкүүлэригэр бириэмэлэрэ, миэстэлэрэ тахсыһар буолбутун эттэ.

Андрей Ноговицын: "Бэркэ дьаһанан үлэлиин олороллорун көрөн үөрдүм. Бу эбийиэги олоххо киллэрээкпиттэн тутуллубут ууну тоҕор кыһалҕа суох буолла. Онон оччолорго үгүс үлэни көрсөн, сөптөөх хамсаныыны бириэмэтигэр онорбуппут өссө да туһалыы турдар. Кырдьык, маннай үлэлэтэргэ үгүс кыһалҕалар бааллара, тариф олохтоһуунугар сүүрүү-көтүү, агаардас микробу сиир, эмтиир үөннэрбит өлөөрү гыммыттар диэн айманыылар кытта кутталлаах курдук этилэр. Билигин үлэ табыллыбытын көрөн киһи астынар, өссө сана идийэлэр кириэллэр", – диэн этэр.

Елена МАКАРИНСКАЯ.

--- ТЭРИЛТЭ ТҮБҮГЭ ---

Бородууксуйа ыраас, көрдөбүлгэ эппиэттир буолуохтаах

Быйылгы сылтан, муус устар ыйыттан Чурапчы уонна Муома улуустарын бэтэринээринэй управлениеларын холбоон, Государственное бюджетное учреждение Республики Саха (Якутия) „Управление ветеринарии с ветеринарно-испытательной лабораторией Чурапчинского улуса (района) с филиалом в Момском районе“ диэн холбоһуктаах тэрилтэ онорбуттара. Манна салайааччынан быйыл кулун тутар 25 күнүттэн Лена

Николаевна Архипова үлэлиир. Лена Николаевна, Дьокуускайдаагы Тыва хаһаайыстыбатын академиятын бэтэринээринэй быраас идэлээх 1996 сылга бүтэриэбиттэн, Чурапчытаагы бэтэринээринэй управлениеҕа үлэлээбитэ. 2010 сылтан 2021 сыл кулун тутар ыйга диэри Өрөспүүбүлүкэтээҕи бэтэринээринэй департамент Чурапчытаагы салаатыгар бэтэринээринэй иниспиктэрдээбитэ. Кини салайар тэрилтэтин үлэтигэр билиһиннэрэр.

Чурапчыга барыта 102 үлэһиттээхпит. Итинтэн бэтэринээринэй быраас—54, бэтэринээринэй биэлсэрэ—36, санитар—1, көмө персонал (техническэй үлэһиттэр)—10. Барыта 19 бэтэринээринэй учаастактаахпыт, исписэлиистэринэн толору хааччыллыылаахтар. Бэтэринээринэй лабораторияҕа 13 үлэһиттээхпит. Дириэктэринэн Августа Иннокентьевна Давыдова үлэлиир. Муома оройуонугар баар филиалбытыгар 23 үлэһиттээхпит, алта үлэ миэстэтэ баар.

Улууспутугар, 2021 сыл тохсунньу 1 күнүгэ туругунан, 19309 төбө ынах сүөһү, (ол иһиттэн - ынаҕа 7107), сылгы—15068 төбө, (о.и.биэтэ—10206) баар. Оттон Муома оройуонугар 11660 төбө таба, 329 төбө ынах сүөһү, (о.и. ынаҕа - 137), сылгы—1418 төбө, (о.и. -биэтэ 786) баар. Билинни туругунан, Чурапчыга 3951 ынах, 1256 сылгы төрөөтө.

Үүтү, эти соботуопкалааһынга бэтэринээринэй сокуоннар, быраабылаларга олобуран үлэ барар. Итиннэ нэһилиэнньэбит үөрэннэ, иннигэс суох буолла. Бэтэринээринэй ыспыраапканы кэмгэр ылаллар. Үүтү туттарар хаһаайыстыбаларга лабораторияҕа ыытыллар чинчийиилэри тэннээннэр, өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн чинчийиилэргэ биир сыана олохтооммута. Нэһиликтэргэ үлэлиир бэтэринээрдэри бэрэбиэркэ ытан, үүтү туттарааччыларга үүт куттала суоҕун туоһулуур ыспыраапка, туттарарга көнүл биэрэллэр. Эт атыыга тахсарыгар, өлөрүллэр сүөһүгэ эмиз ыспыраапка ылыллар. Анал миэстэҕэ өлөрүллэригэр бэтэринээринэй көрүүнү ааһар уонна атылыыр эт көнүллэнэрин туоһулуур бэчээт ууруллар. 2020 сылтан саҕалаан, ынах сүөһүнү чиптээһининэн улууспут 100 бырыһыан хабылына. Билигин ыттары чиптээһин бара турар, ол эрэри баҕа өттүнэн чиптэтии буолан, хабыы өттүнэн бырыһыаммыт кыра. Бу сыл бэс ыйыттан ыты чиптээһин төлөбүрдээх буолар.

Лейкоз ыарыыны бэрэбиэркэлээһингэ саас улахан сүөһүлэргэ, күһүн сана төрөөххэ хааннааһын ытабыт. Бруцеллез ыарыыны бэрэбиэркэлээһингэ сүөһүнү барытын икитэ хаанныыбыт. Сылгы хаанын нэһиликтэринэн тала сылдьан бэрэбиэркэлибит. Сылгыга

сотуун, лептоспироз ыарыылары утары вакцинация оноробут. Күһүннү кэмгэ ыытыллар. Бу вакцинацияттан сылгы доруобай буолуута, төрүүбү биэриитэ улахан тутулуктаах. Маньаха сылгыларын түмүүгэ сылгыһыттар кыһаллыахтарын, ыйыллыбыт кэмгэ баар оноруохтарын наада. Билинни туругунан, улууспут үрдүнэн сүөһүгэ, сылгыга сыстыганнаах ыарыы суох.

Сүөһү, сылгы сиргэ охтон өллөбүнэ, бэтэринээрдэргэ көрдөрүүххэ наада. Араас ыарыы баар буолуон сөп. Таарыччы эттэххэ, билигин тарбаммыт хамсык ыарыы сүөһүнү, сылгыны хаппат.

Эминэн хааччыыыга аптекалаахпыт, территориябыт иһигэр туспа дьизэлэх. Сыстыганнаах ыарыылар утары оноһулар быһыылар вакциналара өрөспүүбүлүкэ бүддьүөтүн нөнүө кэлэр. Атын эмтэриитин бэйэбит хааччынабыт. Арасыйыа араас муннуктарыттан сакаастаан атыылаһабыт. Аптекабыт биир үлэһиттээх. Сорох эмтэрин бэйэтэ онорор, атылыырга, эмтииргэ сөптөөх гына бэлэмниир.

Бэтэринээринэй үлэһиттэр сүөһү, сылгы туруктаах, доруобай, кинилэртэн ылыллар бородууксуйа ыраас, бары өттүнэн ирдэбилгэ эппиэттир буолуутун иһин эппиэтинэстээхтик үлэлииллэр.

Алексей СЛЕПЦОВ.

--- БОЛҔОЙ! ---

Матасыыкыллаахтар, суол быраабылатын тутуһун!

Арасыйытаагы Ис дьыала уорганын суолга куттал суох буолуутун судаарыстыбаннай иниспиксийэтин Чурапчытаагы салалтата, өрөспүүбүлүкэ иһигэр суолга араас дьулаан быһылааннар тахса туралларынан, матасыыкыллаах дьон олохторун харыстыыр сыалтан суол быраабылатын тутуһалларыгар ынырар.

Үөһэ этиллибиккэ олобуран, суолга куттал суох буолуутун судаарыстыбаннай иниспиксийэтин Чурапчытаагы салалтатын начаалынньыга, полиция майора Василий Ефремов өссө төгүл санатар:

— Матасыыкыл уруулугар, мопед эбэтэр скутер да буоллун, хайаан даҕаны 16 саастарын туолбут, бырааптаах эрэ киһи олон мииниэхтээх. Матасыыкыл хайаан даҕаны ГИБДД-га учуокка турбут итиннэ ытар киһи сөптөөх категория бырааптаах буолара ирдэниллэр. Матасыыкыллаах киһи хайаан да мотошлем кэтиэхтээх, ону кэтин тус олоххутун харыстыргытын умнуман. Айанна турунуоххут иннинэ, тиэһиникэҕит уопсай туругун көрүнэргит, оносторгут наада. Айаннаан иһэн суол быраабылатын булгуччу тутуһуохтааххыт о.э. наһаа түргэнник айаннаабакка, атын тиэһиникэлэртэн сөптөөх арыты тутуһун. Иннигитигэр иһэр тиэһиникэни ситэн ылаары, утары суолга тахсыыга болбонтолоох буолун. Хайаан даҕаны салайар хайысханы көрдөрөр оуккутун холбуургутун умнуман эбэтэр илиигитинэн хайа диэки бараары гынаргытын уунан көрдөрүүхтээххит.

Санатан эттэххэ, РФ КоАП 12.7 ыстатыйатын 1 чааһынан “Бырааба суох тиэһиникэни ытыты иһин” 5000-15000 солк. диэри административнай ыстараап көрүллэр.

Оттон РФ КоАП 12.7 ыстатыйатын 3 чааһыгар этиллибитинэн, “Бырааба суох эбэтэр бырааба быһыллыбыт киһиэхэ тиэһиникэни ыттары иһин” 30000 солк. административнай ыстараап көрүллэр. Итиннэ РФ КоАП 12.6 ыстатыйатынан куттала суох буолуу эрэмизин иилиммэтэх эбэтэр мотошлеми кэлпэтэх буоллаха, 1000 солк. административнай ыстараапка тардыллыаха сөп.

Онон убаастабыллаах улууспут олохтоохторо! Суол быраабылатын тутуһаргытыгар ынырабыт. Төрөппүттэр, оҕолоргутугар иитэр-сэрэтэр үлэни ытаргыт ирдэнэр.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

--- САҢА КИНИГЭ ---

Улуу Кыайыыга аһаммыт дьоһун кинигэ сүрэхтэннэ

Улуу Кыайыы 76 сылын көрсө, ааспыт нэдиэлэҕэ Хоптобо нэһилиэгэр олус үөрүүлээх уонна долгутуулаах түгэн буолан ааста. Ол курдук, “Барыта – фронтта, барыта – Кыайыы туһугар” диэн Хоптобо дьонугар-сэргэтигэр анаан өйдөбүннүк кинигэ сүрэхтэннэ.

Кинигэни СӨ култууратын туйгуна, “Үрдэл” норуот айымньытын дьэтин методика, “Утум” кыраайы үөрэтээччилэр түмсүүлэрин салайааччы Клавдия Максимовна Тарабукина хомуйан онордо. Кинигэ Роман Викторович Попов эрдээксийэтинэн “Дани-Алмас” хампааньыга 50 ахсаанынан бэчээттэнэн тахсыбыт. Төһө даҕаны аҕыйах ахсаанынан табыстар, кинигэ ис тутула сүрдээх баай уонна хаачыстыбалаахтык оноһуллубута харахха тутта бырабыллар. Ис тутулун форзаһыгар Хоптобо нэһилиэгин сэри иннинээҕи, кэниннээҕи олобуттан 18 саһарбыт хаартыска кирибитэ ураты суолтаны биэрэр.

Кинигэ аан тылыгар: “Кэм-кэрдий, айаас аттыы, түргэнник элээннэн ааһар. Ону кытта устуруйа сорох түгэннэрэ умнулла быһытыллар. Ол эрэри Сэбиэскэй норуот Улуу Кыайыытын суолтата үйэ-саас тухары умнуллуо суоҕа!” — диэн Клавдия Максимовна үлэтин сыалын-соругун чопчу ыйар.

Салгыы кинигэ бастакы салаатыгар СӨ тыа хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, 1999-2007 сылларга СӨ Бырабыыталыстыбатын бэрэссэдээтэлин солбуйааччы, Өксөкүлээх Өлөксөй аатынан Судаарыстыбаннай бириэмийэ лауреата Матвей Васильевич Мучин “II-с Мэлдьэхситтэн төрүттээх Баатара дьонно — сэриигэ” диэн суруйууттан саҕаланар.

Иккис салааҕа сэри сылларыгар тыл үлэтин, көһөрүллүү, нэһилиэк Кыайыыга кылаатын туһунан сиһилии суруллар.

Салгыы 1941-45 сылларга Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии кэмгэр “Тахсыбыт сардаҕа”, “Кыһыл Сис”, Ленин аатынан колхуостарга эр дьону солбуйан үлэлээбит, сэрии кэмгэр “Үлэҕэ килбиэнин иһин” мэтээлинэн наҕараадалааһыт, сэри сылларыгар кытаанах

үлэни үлэлээбит Хоптобо нэһилиэгин кыргыттары, дьахталлара суруллулар.

Тэрээһин үөрүүлээх чааһыгар санаа үллэстэ, кинигэ тахсарыгар күүс-көмө буолбут нэһилиэк ытыктанар дьонно кэлэн ыалдьыттаатылар. Тылы, бастакынан, кинигэ ааптара Клавдия Максимовна эттэ, салгыы педагогическай үлэ бэтэрээнэ, сэрии сылын оҕото Мария Лукинична Далбаева, бэтэринээринэй сулууспа бэтэрээнэ, сэрии сылын оҕото Прасковья Александровна Васильева, СӨ үтүөлээх юриһа, саппаас подполковнига, Хоптобо нэһилиэгин Бочуоттаах олохтообо Константин Егорович Платонов, СӨ эргинэнэ туйгуна, үлэ бэтэрээнэ Александра Петровна Луковцева, СӨ култууратын туйгуна, сыана бэтэрээнэ Наталья Петровна Аммосова, Хоптобо нэһилиэгин баһылыга Борис Петрович Архипов тыл эттилэр. Ону таһынан, Дьокуускай куоракка олорор Хоптобо нэһилиэгин түмсүүтүн аатыттан “Саха”

НКХС эрдээктэрэ В а с и л и й П о с е л ь с к а й , “Үрдэл” норуот айымньытын кинин кэлэктиибэ Клавдия М а к с и м о в н а н ы эбэрдэлээтилэр. Кинигэ тахсыытынан б э й э т и н эбэрдэтин тиэртэ М э л ь д ь э х с и т т э н т ө р у т т э э х , өрөспүүбүлүкэтээҕи и н т э р и н э т - л и ц е й 11-с

кылааһын үөрэнээччитэ Айза Гоголева. Кинигэ сүрэхтэниитин олохтоох нэһилиэк бибилиэтиэкэрэ Мария Кузьмина иилээн-саҕалаан ытта.

Түмүктээн эттэххэ, улууспут биир саамай динир устуоруйалаах Хоптобо нэһилиэгин дьонно-сэргэтэ үйэтитиигэ, устуоруйаны сырдаттыыга олус дьаныардаахтык үлэлээтэ. Кыраайы үөрэтэр, чинчийэр дьонноох буолан, нэһиликтэрин устуоруйата сылтан-сыл байытыллан, сурукка тиһиллэн, кэнэбэски үүнэн иһэр ыччакка дьоһун бэлэх буолара саарбахтаммат. Хоптоболор бу күн Михаил Николаевич Корякин, Афанасий Дмитриевич Аммосов ааттарын кизн тутта ааттыыллар. Кинилэр үлэлэрин салгыыр көлүөнэ биир чабылхай киһитинэн Клавдия Тарабукинан билинэллэр. Онон хоптоболор нэһиликтэрин устуоруйатын өссө да сырдата туруохтара диэн бигэ эрэллээхпит.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Кырдыктаах устуоруйалаах норуот — кэскиллээх

Ол эрэри манна дьону буруйдуур тутах. Итиннэ устуоруйа кырдыгын саһыарбыт, кистээбит урукку систиэмэ сыһыата эмиз баар. Саха сиригэр сэбиэскэй былаас олохтоммут бастакы сылларыттан саҥалаан, бастакы саха интеллигенциятын бэрэстэбиитэллэрин ыыппыт үлэлэрин, онорбут дьыалаларын, кинилэр ааттарын тумнуу, умнуу саҥаламмыта. Анаардас Өктөөп өрөбөлүүсүэтин көмөтүнэн киһи-хара буолбут норуот курдук мунурданан кэлбит өйбүт-санаабыт санардыы дьэ уларыян эрэр. Манньык күүстээх идеология хам хатаабыт иһитиннэриилэрэ, билингэ диэри чөмчөкөбүтүгэр ааспатты-арахпаттыы сымала курдук сыста сырыттаҕа. Идеология күүһэ итиннэ сыттаҕа.

Итини этэн туран, 2021 сыл ыам ыйын 18 күнүгэр биллэр уопсастыбаннай-политическай диэйэтэл, XIX үйэ бүтэһигэр, XX үйэ саҥаланьытыгар Саха сиригэр либеральной-демократическай интеллигенциятын лидерэ Василий Никифоров-Кулүмнүүр төрөөбүтэ 155 сыллаах үбүлүөйүн бэлиэтиэхпит.

Василий Никифоров-Кулүмнүүр хаайыллыбытын кэнниттэн 60 сыл буолан баран биридэ, кини үтүө аата дьонугар эргиллибитэ. Ити кэм устата Кулүмнүүр аатын истибэтэх, нэһилиэстибэтин кытта билсибэтэх, кинини кытта бииргэ үлэлээбит-хамсаабыт бастакы саха интеллигенциятын бэрэстэбиитэллэрин билбэт-көрбөт хас да көлүөнэ дьон үүнэн тахсыбытара.

Чып кистэлэннэ тутуллубут аат күөрэйиитэ

Василий Никифоров-Кулүмнүүр юридическай уонна политическай өттүнэн реабилитациялыыр кыах уларыта тутуу уонна өрөспүүбүлүкэ суверенитеты ылынар кэмигэр аан бастаан үөскээбитэ. Реабилитациялыыр туһунан ыспыраапканы 1992 сыллаахха олунньу 4 күнүгэр байыаннай прокуратура киллэрбитэ.

Судаарыстыбаннай диэйэтэл Василий Никифоровка-Кулүмнүүргэ аналлаах аан бастакы өрөспүүбүлүкэтээби научнай-практическай кэмпириэнсийэ 1993 сыллаахха муус устар 14 күнүгэр Уус Алдан улуунун Борогон сэлиэннэтигэр ыытыллыбыта. Тэрээһини М.К. Аммосов аатынан Саха судаарыстыбаннай университета, Тыл, литература уонна устуоруйа үнүстүүтэ, Саха сиригэр суруйааччыларын Союуустара уонна Уус Алдан улуунун дьаһалтата көбүлээн ыыппытара. Иккис научнай-практическай кэмпириэнсийэни 2006 сыллаахха М.К. Аммосов аатынан СГУ преподавателлэрэ уонна устудьуоннара тэрийэн ыыппытара. «В.В. Никифоров-Кулүмнүүр

Биһиги норуот дириг политической устуоруйалаахпыт. Онтукайбытын хайдах эрэ билингэ диэри үчүгэйдик билиммэт, бэйэбитин сэнэнэр курдукпут. Итинник баай устуоруйалаах, төрүт култууралаах, үгэстээх, олонхо курдук улуу эпостаах, өбүгэлэрдээх омук хайдах да сэнэниэн табыллыбат.

төрөөбүтэ 130 сылын туһунан» өрөспүүбүлүкэ маннайгы Бэрэсидьиэнэ Михаил Николаев 1996 сыллаахха тохсунньу 31 күнүгэр таһаарбыт дьаһала ытык киһибит аатын төнүннэриигэ бөдөн суолталааҕа. Ити сыл ыам ыйын 23 күнүгэр өрөспүүбүлүкэ уопсастыбаннаһын муньаҕар Михаил Ефимович «В.В. Никифоров — биллэр-көстөр норуотун туһугар туруулаһааччы» диэн дакылаатыгар аан бастаан судаарыстыбаннай таһымна Кулүмнүүр үгүс өрүттээх уопсастыбаннай-политическай үлэтигэр сыана бэриллибитэ.

1996-2006 сс. киниэхэ аналлаах, сыһыаннаах үгүс научнай-чинчийэр, кыраайы үөрэтэр, көрдүүр үлэлэр ыытыллыбытара. Бу кэмгэ бэчээттэммит кинигэлэртэн Василий Никифоров олохун уонна үлэтин чинчийбит Ираида Клиорина, литературовед Николай Колырин «В.В. Никифоров-Кулүмнүүр олоҕо, үлэтэ, айымньыта», СГУ доцена Семен Ковлеков «В.В. Никифоров и съезд якутов 1912 года», историк-документалист, «Солнце светит всем» суруктары, этиилэри уонна ыстатыйалары поэт уонна прозаик

чопчулаата.

Урукку өттүгэр Саха тыйаатырын 1925 сыллаахха үөскээбитинэн ааҕар этибит. Билигин устуоруйа кырдыга тиллэн, бастакы сахалыы испэктээк туруоруллубуттан, 1906 сылтан Саха тыйаатыра төрүттэммитин туһунан официальнойдык билинилиннэ. Бу иннинэ сыалай сүүрбэччэ сылынан устуоруйа чэхчытын токурута сылдыбыппыт. П.А. Ойуунускай аатынан Саха тыйаатырыгар Василий Никифоров-Кулүмнүүр аата көмүс буукчуларынан суруллубута.

2020 сыл олунньу 13 күнүгэр саха бэчээтигэр биир кэрэ-бэлиэ күнүнэн буолбута. Ол курдук, өрөспүүбүлүкэбит Ил Дархана Айсен Николаев от ыйын 1 күнүгэр Национальной бэчээт күнүн бэлиэтиир туһунан Ыйааҕа тахсыбыта. Ити официальной докумуон сүрүн суолтата саха бэчээтин устуоруйата чопчулааммытыгар сытар. Сурук-бичик оруола, омук, норуот үүнүүтүгэр-сайдьытыгар бөдөн суолталаах.

1907 сыллаахха сахалыы тыллаах «Саха дойдута» диэн бастакы хаһыат күн сиригэр көрбүтэ. Василий Васильевич Никифоров-Кулүмнүүр уонна кини биир санаалаахтара уобалас күбүрүнээтэрэ

Иван Федосеев-Доосо хомуян онорбут кинигэлэрин уонна Наталья Дьяконова «Якутская интеллигенция в национальной истории: судьбы и время (конец XIX в. — 1917 г.)» монографиятын бэлиэтээн ааһары наадалаабынан ааҕабын.

Өрөспүүбүлүкэ бастакы Бэрэсидьиэнэ саҥалаабыт дьыалатын кэлэр салайааччылар Вячеслав Штыров уонна Егор Борисов салҕаабытара. Ол курдук, Кулүмнүүр төрөөбүтэ 140 уонна 150 сылларын өрөспүүбүлүкэбэ бэлиэтиир туһунан дьаһаллар тахсыбытара.

Ааҕааччылар өйдүүргүт буолуо

Күндү ааҕааччыларым, өйдүүргүт буолуо, өрөспүүбүлүкэбитигэр судаарыстыбаннай диэйэтэл Василий Никифоров-Кулүмнүүр төрөөбүтэ 150 сыллаах үбүлүөйүн хайдах курдук далааһыннаахтык бэлиэтээбиппитин. Итиннэ оччолорго Ил Түмэни салайбыт спикер, билигин парламент бэрэссэдээтэлин бастакы солбуйааччы Александр Жирков оруола улахан. Кини Кулүмнүүр ыыппыт үлэлэрин чинчийэн, дакаастаан, Саха тыйаатырын уонна национальнай бэчээт кырдыктаах устуоруйаларын официальнойдык

көстөн кэлэр. Бэйэтин устуоруйатын, култууратын харыстыыр, умнуллубуту-тумнуллубуту төнүннэрэр, сайыннараар омук — инникилээх, кэскиллээх. Оттон кырдыктаах устуоруйалаах, мындыр омук хаһан баҕарар бигэ тирэхтээх уонна инникигэ эрэллээх буолар.

Санкт-Петербург номоххо киирбит арт-кафетын Үрүн көмүс үйэ биллиилээх дьонун галереятыгар Анна Ахматованы, Лев Гумелеву, Осип Мандельштамы, уо.д.а. мэтириэттэрин кытта сэргэстэһэ, биһиги Василий Никифоровпыт хаартыската туруоруллубута. Ити «Бродячая собака» диэн арт-кафеда Кулүмнүүр «Манчаары» пьесатын нууччалыы тылынан ааҕан турар. Кини ити сырыыта ситиһиилээх буолбута. Ол курдук, «Манчаары» испэктээгин туруорарга көнүл ылан дойдутугар төннүбүтэ. Мантан саха хааннаах киэн туттуон туттар. Итинник таһымнаах дьону кытта биир дойдулаахпытын, ытык киһибитин тэннэ тутан, киэн арана билиитигэр-көрүүтүгэр таһаарыы эмиз сыралаах үлэттэн ситиһилибитэ биллэр.

Ытык киһибит үбүлүөйдээх сылын биир бэлиэ түгэниэнэн Василий Никифоров төрөөбүтэ 150 сыллаах үбүлүөйүгэр анаар тэрээһиннэри бэлэмнээһиннэ уонна ытыыга аналлаах өрөспүүбүлүкэтээби тэрийэр хамыһыһыа туруорсуутунан, экспертнэй хамыһыһыа Кулүмнүүр А.Е. Кулаковскайы, А.И. Софроновы, Н.Д. Неустроевы уонна П.А. Ойуунускайы кытта тэннэ тутан, саха уус-уран литературатын төрүттээчилэртэн биридэстэринэн буоларын билинэр туһунан түмүк онорбута. Бу эмиз улахан кыайыы, ситиһии буолар дии саныбын.

Ил Түмэн иннигэр Кулүмнүүр бронзаттан кутуллубут пааматынньыга туруоруллубута. Научнай-практическай кэмпириэнсийэлэр ыытыллыбытара.

2019 сыллаахха Александр Жирков «Драма В.В. Никифорова-Кулүмнүүр «Манчары» диэн кинигэтэ бэчээттэнэн тахсыбыта.

Судаарыстыбаннастаах буолууга дьулуһуу этэ

Икки үйэ хабырысыйлаах кэмнэригэр Кулүмнүүр салайбыт либеральной-демократическай хамсааһына бэйэтин тула араас көрүүлээх, итэбэллээх омуктары, политсылынайдары, туһулаан олохтоох саха интеллигенциятын түмүтэ, сомоҕолообута. Кинилэр туруоруммут сыаллара-соруктара чопчута, чуолкайа. Ол курдук, үүнэр үйэбэ саха нэһилиэнэтин бэлэмнээһин, сырдатар үлэни ыытыы, бэйэни салайыныыга, судаарыстыбаннастаах буолууга дьулуһуу этэ.

Кулүмнүүр дьыалатын сана көлүөнэ лидердэр Максим Аммосов, Былатыан Ойуунускай, Исидор Барахов, Степан Аржаков, Степан Васильев уонна кинилэри кытта биир өйдөөх-санаалаах дьон салҕаабытара.

Суруйуубун Ил Түмэн бэрэссэдээтэлин бастакы солбуйааччы Александр Жирков Кулүмнүүр төрөөбүтэ 150 сыллаах үбүлүөйүгэр эппит этиитинэн түмүктүүбүн: «Билинни көлүөнэ дьон кинилэр нэһилиэстибэлэрин харыстыах, үксэтиэх тустаахпыт. Саха саарыннарын үтүө ааттарын чөлүгэр түһэрэн, биһиги норуоппут духуобунай култууратын байытар, кэм уонна көлүөнэ быстыбыт ситимнэрин силбиир, бэйэтин устуоруйатын кырдыктаах онорор, оттон кырдыктаах толору устуоруйалаах норуот мэлдьи интэриэһинэй, мындыр уонна бэйэтигэр атыттары тардар».

Людмила НОГОВИЦЫНА.

--- УСТУОРУЙА ЧАХЧЫЛАРА ---

САНА ОЛОБУ ТУТУУГА СЫРДЫК ЫРАНАН

(Н.Д.Субуруускай төрөөбүтү 125 сылын көрсө)

Н.Д.Субуруускай 1922 с. балабан ыйыгар көрдөһүүтүн ылынан, улууһугар ытталлар. ОГПУ боломуочунайынан тахсар. Саҥа сылдыар баандалары тутууга Чурапчы дружинатын начаалынньыгынан ананан үлэлээбит. Үрүннэр умаппыт оскуолаларын муостатын анныттан 15 буут сибиниэни кистээбиттэрин булбуттара. Кинилэр 1920-1921 сылларга ыппыт политической-маассабай тэрийэр үлэлэрэ дьонно диригник инмит буолан, Чурапчыга тобурууйбут үрүннэр ыстааптара уонна "Саха уобалаһынаагы быстах кэмнээх норуот управлениета" олохтоох нэһилиэнньэ өйөөбүлүн кыайан ылбатахтара. Биэс ый тойорбообут, халаабыт бастааннаһыттар оскуоланы, балыһаны уоттаан, хаайыыга ордурут дьону Дугановтаах баалкынан дьахкыан баран, илин куоталларыгар улуустан баара-суоҕа 4 киһи барсыбытын туһунан САССР Ис дьыалатын наркомугар С.М.Аржаковка Субуруускай дакылааттаабыт. 1924 с. П.Ойуунускай Москвага түспүт хаартыскатыгар "Кыһыл сата тыллаах Кырбыһаанкын доборбор өлүөххэр диэри өйдүү-саныы сылдыаргар. Платон" диэн суруйан бэлэхтээбитин туһунан кэргэнэ кэпсиирэ. Ити Субуруускай уус-уран тыллаах аатырбыт агитатор буоларын санатар. Борокуокка миитин тэрийэн, дьону үөрдүбүтүн-ытаппытын санаан кэлэбин. САССР Киин ситэриилээх кэмитиэтин бэрэссэдээтэлин солбуйааччы Н.Д.Субуруускай уус-уран литэратуура сыйаннаах буолан буолуо, 1933 с. Саха сэбиэскэй суруйааччыларын сойууһун тэрийэр бюротун бэрэссэдээтэлинэн, оттон Амма Аччыгыһа солбуйааччынан аналлар. "Уус-уран литэратуура тэрилтэлэрин үлэлэрин уларытыы туһунан" уураагы олоххо киллэриигэ, сана сойууһу тэрийиигэ үгүс өрүттээх үлэни ыппыта. Москвага 1925 с.

(Н.Д.Субуруускай, Г.К.Беляев, И.Я.Строд, Г.О.Петров-Халлааскы, Е.И.Курашов)

сэтинньигэ тийэн, икки ыйтан ордук сылдыарыгар суруйааччылары — А.Е.Кулаковскайы, А.И.Софроновы, Күндэни, Эллэйи кытта литэратуура болпуруостарыгар кэпсэтиспит. Онуоха А.И.Софронов "Оробуочай-бааһынай сэбиэскэй былаас иһин, туох кыабым баарынан, тийэбэр тийэ үлэлиэм" диэн доботторугар эппитин Субуруускай күннүгэр үйэтиппит.

Онно кыһыл хамандыырдары — К.К.Байкаловы, И.Строду кытта хаартыскага түспүт. А.В.Луначарскай, Н.К.Крупская лиэксийлэрин истибит. М.И.Калинин приемугар сылдыбыт, Е.М.Ярославскайга ыалдыттаабыт. Албан аатырбыт хамандыырдар — К.К.Байкалов, И.Я.Строд, Е.И.Курашов кэннилэриттэн норуокка кизэник биллибит хамандыырынан Субуруускай буолар. Ол иһин Субуруускай үрдүктүк сыаналыылара, добордорунан, өлүөхтэригэр диэри арахсыспат аргыстарынан аабаллара диэн САССР култууратын үтүөлээх үлэһитэ, Аҕа дойду Улуу сэриитин кыттылааҕа Г.Д.Ефимов суруйан хаалларбыта. 1932 с. Автономия 10 сылын үбүлүйүгэр ынырыллан кэлбит Е.И.Курашову уонна И.Я.Строду атаарыы туһунан Субуруускай күннүгэр суруйан хаалларбыт. Ол кинилэр тийэх быраһаадыһаһылар, көрсүһүүлэрэ буолбут эбит. Н.Д.Субуруускай НЭП политикатын олоххо киллэриигэ үгүс өрүттээх үлэни ыппыта. Нэһилиэнньэ ортотугар элбэх лиэксийэни, бэсиздэни онортообута.

1925 с. Охотскай кыраайы үөрэтэр хамыһыһа үлэтигэр чилиэн уонна Саха Бырабыыталыстыбатын бэрэссэдээтэлин быһыытынан кыттыбыта. Хамыһыһа үлэтин түмүгүнэн Хабаровскайга партия Уһук Илинни крайкомун бюротугар туруорууга Охотскай муора кытылыгар олорор сахалар, эбэнкилэр олохторун тупсарыыга, хаһаайыстыбаларын сайыннарыыга, үрдэтигэ көмө онорор наадалаагы дакаастаан тыл эппитэ. Ити болпуруоһунан Б ы р а б ы ы - т а л ы с т ы б а с о р у д а б ы н а н Москвага бара сылдыбыта. 1926 с. Саҥа тэриллит хамнаачыттар сойуустарыгар ү л э б э ы ы т ы л ы б ы т а. Саҥа тэриллит с о й у у с өрөспүүбүлүкэ-тэби тэрилтэ атабар туруутугар, кылгас да кэм буоллар, үгүс үлэни ыттыспыта. Ити

сыл дойдутугар сырыттабына, төрөөбүт нэһилиэгэ Сэбиэт бэрэссэдээтэлинэн быыбардаабыта. Боотуруускай улуус нэһилиэктэригэр саамай бастакы типовой оскуола Болтоноҕо биер сыл иһинэн тутуллан бүппүтэ. Хотоннору дьизттэн араарыы күүскэ ытыллыбыта. Үөрөбү суохтары үөрэхтээһин тэриллитэ. 1927-1928 сс. Чурапчы улуунун исполкомун бэрэссэдээтэлинэн быыбарданан үлэлээбитэ. 1927 с. улуус үрдүнэн хотону дьизттэн араарыы бүппүтэ. 1927-1928 сс. 14 оскуола баар буолбута. 1928 с. Дьоккуускай уокуругун Сэбиэтин исполкомун бэрэссэдээтэлинэн анаабыттара. Сир түнэтигин үлэтэ обком бюротунан биһирэммитэ. Саха АССР сир оноһуутун норуодунай комиссарын солбуйааччытынан анаабыттара. Маассабай холбоһуктааһыны ытыыга кизэ далааһыннаах үлэни тэнитиспитэ. 1930с. САССР Киин ситэриилээх кэмитиэтин бэрэссэдээтэлин солбуйааччытынан өрө таһаарыллыбыта. 1934 с. Н.Д.Субуруускай САССР Доруобуя харыстабылыгар норуодунай комиссарынан аманмыта. Бу эйгэбэ эмиэ элбэх сытыы болпуруостары туруорсан, трахоманы эмтээһин үлэтэ, сэллэги утары туспа диспансердары тутуу, балыһа дьизлэрин тутууну күһүрдүү, быраастары, орто үөрэхтээх каадырдары атын үлэлэргэ аралдыппакка,

тустаах үлэлэринэн дьарыктаналларын хааччыыы, аһы-үөлү көрүүнү тупсарыы, эмп ү л э н и т т э р и г э р эмиэ сүөһү иитинэллэригэр көмөлөһүү курдук үгүс сорууттары туруорбута. Баара-суоҕа 10 ый үлэлэтэн баран, үлэтин кыайбата диэн матыыптаан, тохтоппуттара. Ол эрэри кини туруорсууларын соруу быһыытынан ылынан, Доруобуя харыстабылын үлэтэ кизэ далааһыннаахтык ытыллан, улахан хамсааһын тэнийбитэ.

Субуруускай төрөөбүт улууһугар элбэх хапытаалынай тутуулары салайан ытыспыта. Сорох тутуулар билигин да бааллар.

Николай Дмитриевич бэйэтин лаппа кыанар, күүстээх, сымса киһи эбитэ үһү. Иван Кривошапкин ахтыытыгар: "Суон килпэ, көтөрүк көрүннээбэ. Онтон аты миинэригэр сылбырбата, сымсата кирибит буолара. Ыныырга тэп гына олоро түһэрэ кэбэһин сөбөрүм. Кини аты миинэн дьоруолатан иһэрэ эмиэ туспа көстүү этэ. Бэйэтэ кыанар, күүстээх буолан, сахалыы тустууну, хапсабайы, мас тардыһытын, сүүрүүнү сэнээрэрэ. Бэйэтэ хас да сүүрүк аттаах сылдыбыта. Ити үлүһүйүүлэрэ кинини саха төрүт оонньууларын биһирээччи, көбүлээччи буоларыгар олук уурбуттара. "Ат успуордун тэрийээччи, көбүлээччи быһыытынан биллэрэ. Кини кылгас үйэтигэр 50-ча аттана, миинэр мингэлэнэ сылдыбыта. Үс сүүрүк, икки дьоруо аттамыта. Ат сүүрүүтүгэр үксүгэр бэйэтин аттарын киллэрэрэ уонна үксүгэр кыайылаах тахсара. Кини 1927 с. муус устар 20 күнүгэр илин энээргэ өтөр-наар буолбатах кизэ ынырылаах, күрөс былдыһаһылаах икки улуус аатырбыт сүүрүктэрэ Халла Элэмһэ уонна Чылбыан кыттылаах сүүрүүнү тэрийсиптэ билингэ диэри норуокка уос номоһуттан түспэт. Бу күрэхтэһии туһунан Доосо "Холорук" кинигэтигэр, "Халла Элэмһэ", Сэмэн Тумат "Иэс төлөнүүтэ" кинигэтигэр "Ытыаламмыт сылгы" уонна "Эдэр

саас" хаһыакка Сэмэн Захаров "Кыйы күөл киллэм мууһугар" диэн кэпсээннэрэ бэчээккэ тахсан тураллар. Н.Д. Субуруускай тэрийтэлээбит ыһахтарын, күрэхтэһиилэрин туһунан кэпсээннэрэ эмиэ үйэтибиттэр. 1932 с. Автономия 10 сылыгар Чурапчыга Субуруускай куораттан тахсан ыһагы бэйэтинэн салайбыта. Норуокка кизэник биллибит Бөбө Тарабай уонна Уус Майа бөбөһө Дойо уолун тустууларын тэрийбитэ. Кизэтин Уус Майаттан атыыласпыт Соломууска диэн ата кыттылаах ат сүүрдүүтүн тэрийбитэ. Бу бөбөһөстөр тустарынан бэчээккэ элбэхтик суруллубута. 1944 с. "Абааһылаах" диэн алааска буолбут ыһаахха сатабыллаах тэрийээччи быһыытынан умнуллубат өйдөбүлү хаалларбыта. Ыстаналыыр, кылыыр, куобахтыыр туостары Субуруускай бэйэтэ хаамыталаан уурталаабыта. Хабырылла Догдонов кими да тулуптатаба. Биридиде түһүтэлээн кэбиспитэ. Сэри уонна үлэ бэтэрээнэ, Үлэ Кыһыл знамята уордьан кавалера Прокопий Посельскай манньк ахтыы суруйбут: "Субуруускай бэйэтэ кылыы туостарын уурталыы, көннөртүү сылдыара. Сотору үгүстэр туоска тийбэккэ, туораабыттара. Туос анаара чугаһыры аһара түстүм. Сонно тута Николай Дмитриевич хаамыталаан, туостары сыбарыталыы охсон кэбистэ. Урут бастаан испиттэр биридиде-иккилитэ түһэн көрдүлэр

да, тийбэтилер, онтон уурайталаан хааллылар. Дьон: "Бу уолу иккистээн түһэриэххэ, кыабын көрдөрдүн," - дэстилер. Онуоха Субуруускай саха төрүт оонньууларын бэркэ билэр буолан, иккистээн барарбар күһэйбэтэбэ. Өскө ким эрэ куоһаран туоһу ыраастаабыта буоллар, иккистээн түһүөхтээх этим. Дьэ, ити курдук, Н.Д.Субуруускай саха төрүт оонньууларын — хапсабайы, ыстанылар сиздэрин-туомнарын, быраабылаларын билэр, олоххо киллэрэр тутуһуннаар киһи этэ.

1938 с. тохсунньу 1 күнүгэр сымыйанан балыллан хаайыллыбыта. Биэс сылга ууруллан, хаайыыга болдьобун толору олорон, 1943 с. босхоломмута. Баттаҕа манхайан, араас атаҕастабылы, сэнэбили барытын уйан, ыарыһах буолан тахсыбыта. Ыарахан олохтон сэллик ыарыыга хаптаран, 1950 сыллаахха баара-суоҕа 54 сааһыгар олохтон туораабыта. Бу хорсун киһи туһунан өссө да суруллуо турдаҕа. "Сата дохсун олох" кинигэбэ кирибит ахтылартан таныллан сурулунна. Саха норуотун өркөн өйдөөх, хоһуун сүрэхтээх, олоххо тардыһылаах чулуу дьоннорун туһунан үүнэр кэнчээри ыччаппытыгар сөп буола-буола, кэпсиир-ипсиир хайаан наада. Урукку олорон кэлбит олобу, өлөллөрүн утуйарга ууран туран тутуспут дьоннору сыаналаабат, аанньа ахтыбат буолар эмиэ сочото суох көстүү. 90-нусту сыллартан бэттэх төрөөбүт көлүөнэ ыччат ортотугар кыһыл күүстэри кэпсээбэт буоланнар, билбэккэ-көрбөккө улаатан эрэллэр диэн санааҕа кэлэн эрэбин.

Мария ГЕРАСИМОВА — СЭНЭЭРЭ.

Тыыл бэтэрээннэригэр болѳомто ууруллар

Биһиги, 90 сааспытын ааспыт уонна чугаһабыт тыыл бэтэрээннэрэ, коронавирус ыарыы туран, кырдьыы быһыытынан, ханна да сылдьар кыахпыт суох, дьиэбитигэр хааччахтанан олоробут. Ол да буоллар, улуус, нэһилиэк дьаһалталара, уопсастыбанньыктара истин сыһыанынан болѳомтолорун уураллар. Ол курдук, былырыын кыһын улууспут дьаһалынан наадалаах ас-үөл нобуорун аадырыһынан түнэтэн, олус үөрбүппүт. Хаайтаран олорор дьонно мантан ордук туох наада буолуой?! Итинэн эрэ бүппэт – бэтэрээннэргэ тиһиктээх көмө үгэскэ кубулуйда. Саха сириҥ кэрэхсэбиллээх сирдэригэр – Өлүөнэ очуостарыгар, Хоту көһөрүллүүгэ утаарыллыбыт улуустарга, Булууска, Орто дойдуга пааркаларыгар уо.д.а. саха сириҥ бэллэ миэстэлэригэр сырытыннарбытпара.

Чурапчы нэһилиэгин салалтата, чуолаан нэһилиэк бэтэрээннэрин кытта үлэлиир Мария Матвеева бары бырааһынньыктары, тэрээһиннэри утумнаахтык тэрийэллэр. Оттон хааччахтанан олорор кэммитигэр Кыайыы 76 сылынан эмиз наадалаах бородукта нобуорун - көбүөрдээх лэппиэскэ, чохоон, сүөгэй, быыргах, уо.д.а. аһы-үөлү биэрдилэр. Оруобуна ыам ыйын 9 күнүгэр волонтер-ыччат Лена Салгынова массыынаынан кэлэн, эбэрдэлээн туран туттарда.

Маны таһынан урукку сылларга «Хатан» тэрилтэ уопсай дьиэлэргэ толору хааччыллыыны киллэрэн, олус абыранныбыт.

Биһиги туспутугар бары болѳомтолорун ууран туран үлэлиир дьону үтүнү санаан-ахтан аһарыахпын баѳарабын.

Бастатан туран, «Арасыйаа почтата» тэрилтэ үтүө суобастаах үлэһиттэригэр махтанабыт. Акулина Нестерова бизнсийэбитин кэмигэр аѳалан түнэтэр. Хаһыакка чэпчэтиллээх сурутуу буоларын истэ да иликпинэ, билэн сурутар. Кинтэн иттии, уот төлөбүрүн барытын ааѳан-суоттаан кэмигэр төлүүрбүтүгэр көмөлөһөр. Дьиэбэ олорор бэтэрээннэр бары төлөбүрдэри манньык төлөөн олус абыранныбыт. Уопускаа да бардаѳына, солбуйааччылар кыһамнылаахтык үлэлииллэр. Маны тэнэ биһиги кыбартаалбытыгар почта таһааччынан Надежда Борисова үлэлиир. Кэтэһилээх хаһыаппытын, сурунаалбытын чопчу кэлиэхтээх бириэмэтигэр дьааһыкка аѳалан укпут буолааччы. Сороѳор солбук суох буоллаѳына, ыалдыа да сылдьан, бэйэтэ бири да көтүппэккэ аѳалар.

Бибилэтиэкэ үлэһиттэрэ, Наталья

Захарова сөбүлээбит кинигэлэрбитин дьиэбитигэр аѳалан биэрэллэр, ылаллар.

«Киин» ТОС I-кы кыбартаалын салаачааааччытынан Ирина Петрова уһун кэмнэ таһаарылаахтык үлэли сылдьар. Кини олохтоохторго кыһамнылаахтык сыһыаннаһар, үлэтин мэлдьи тиһэбэр тийэ толорор. Ыһыахха биһиги ТОС быыстапкатын оноһуктары ыаллартан, олохтоох маастардартан хомуйан, түһүлээбит балаѳаныгар сааһылаан, көрдөрүүгэ туруортуур. Ыһыах бүтүөр диэри, бу оноһуктары олус эппиэтинэстээхтик сыһыаннаһан, манаан олорор, кэлбит ыалдыттарга сиһилии билиһиннэрэр, кэпсиир. «Киин» ТОС быыстапкаларга бириистээх миэстэбэ тиксээчи. Мустубут бэтэрээннэри, кэлбит дьону-сэргэни тутта арыылаах саламаатынан, алаадынан күндүлүүр. Билигин төһө да таас дьиэбэ көстөр, түөлбэ салааааччытынан бэриниилээхтик үлэлиир, мунаарар болпуруостарбытын сүүрэн-көтөн быһаарсар.

Үлэлээбит тэрилтэм – С.А. Новгородов аатынан оскуола үөрэнээччилэрэ сыл аайы бэллэ дааталарынан араас туй, маһынан оноһуктары, харысхаллары, альбомнары онорон бэлэтииллэр. Маны тэнэ үлэлээбит оскуолам кэлэктиибэ хас бырааһынньык аайы кэлэн, илдьэ баран араас дьаһалларга сырытыннараллар. Оннооѳор бу хааччах кэмигэр эбэрдэ ыта олороллор.

Маны таһынан Ил Түмэн дьокуатаа

Семен Никитин үлэтиттэн быыс булан, хас бырааһынньык аайы эбэрдэлээн туран, сибэкки дьөрбөтүн бэлэтиир. Үтүө санаатын, болѳомтотун иһин махтанабын.

Ханна баѳарар кыайтарбат кыһалѳанан туттуллубут бөѳү хомуйуу буолар. Бастагы кыбартаалга хас да сыллааѳыта бу үлэбэ ананан, Марѳа Мыреева (Монастырева) үлэли кирибитэ. Бааѳы таһынан тоѳуллубут бөѳү тутта хомуйан иһэрэ, ыраастыра. Хас сарсыарда аайы кэргэнинээн эбэтэр соѳотоѳун баах уонна тимир күрдээх тутуурдаах баран иһэрин көрөөччүбүн, аара тоѳуллубут бөѳү хомуйан иһэрэ, кими да мөхлөккө көнүс кытыытын ыраастыра. Кэлин үөрэнэн, бөѳү наһаа тохпот буолбуппут, сороѳор биһиги, кыайбат дьон, бөхпүтүн илдьиһэрэ.

Онон түмүкпэр бу ахтыллыбыт тэрилтэлэргэ, истин санаалаах дьонно барыгытыгар махтанан туран, туйгун доруобуйаны, күүстээх санааны, үчүгэй түмүктээх үлэни баѳарабын. Тыыл бэтэрээннэрэ бары өттүнэн болѳомто киинигэр сылдьабыт.

Аграфена Игнатъевна САННИКОВА, Чурапчы, Мэнэ Ханалас Баатара нэһилиэктэрин Бочуоттаах олохтооѳо, СӨ Бочуоттаах бэтэрээнэ, Учууталлар учууталлара, СӨ «Ытык сүбэ» бэллэлэр хаһаайыннара.

--- ОВД ИЗВЕЩАЕТ ---

Рекомендуем ознакомиться с информацией

В последние годы в Чурапчинском районе, в сфере строительства социальных объектов все чаще стали привлекаться иностранные граждане. Рекомендуем внимательно ознакомиться со следующей информацией по предоставлению государственных услуг иностранным гражданам по постановке на миграционный учет, разрешения на временное проживание (РВП) и вида на жительство (ВНЖ):

Постановка на миграционный учет иностранных граждан (далее ИГ) или лиц без гражданства в (далее ЛГБ) в Российской Федерации или временная регистрация ИГ или ЛГБ, это обязательная процедура для каждого иностранного гражданина, пребывающего на территорию России вне зависимости от того, прибыл ли он в визовом или безвизовом порядке. То есть каждый иностранец, въехавший в Россию, в обязательном порядке должен встать на миграционный учет в миграционную службу (МВД) для легального пребывания на территории РФ.

Перечень документов для оформления миграционного учета

Все процедуры по постановке на миграционный учет осуществляет Принимающая сторона.

Принимающей стороной могут являться как граждане России, так и постоянно проживающие в Российской Федерации иностранные граждане или лица без гражданства (имеющие вид на жительство), а также юридические лица, их филиалы или представительства, у которых иностранный гражданин фактически проживает (находится) либо осуществляет трудовую деятельность.

Иностранный гражданин по прибытии в место пребывания предъявляет Принимающей стороне:

— свой паспорт;
— миграционную карту, которая заполняется при въезде в Российскую Федерацию.

Принимающая сторона на основании предъявленных иностранным гражданином документов заполняет специальный бланк уведомления о прибытии иностранного гражданина в место пребывания (далее – Уведомление) в соответствии с Приказом Министерства внутренних дел №856 от 10 декабря 2020г. «Об утверждении Административного регламента Министерства внутренних дел Российской Федерации по предоставлению государственной услуги по осуществлению миграционного учета иностранных граждан и лиц без гражданства форм заявления иностранного гражданина или лица без гражданства о регистрации по месту жительства, заявления о снятии иностранного гражданина или лица без гражданства с регистрации по месту жительства, уведомления о прибытии иностранного гражданина или лица без гражданства в место пребывания, отметок о регистрации (о снятии с регистрации) иностранного гражданина или лица без гражданства по месту жительства, отметок о подтверждении выполнения принимающей стороной и иностранным гражданином или лицом без гражданства действий, необходимых для постановки на учет по месту пребывания, предоставляемых, в том числе, многофункциональным центром предоставления государственных и муниципальных услуг».

Далее принимающая сторона в течение 1 рабочего дня, следующего за днем прибытия иностранного гражданина, направляет указанный бланк, копию паспорта иностранного гражданина и миграционной карты в территориальный орган МВД России непосредственно, либо направляет по почте, а также через многофункциональные центры предоставления государственных и муниципальных услуг (далее МФЦ).

Территориальный орган МВД России, организация почтовой связи, либо МФЦ, получившие от Принимающей стороны заполненное Уведомление и указанные выше копии документов, проверяют точность изложенных в Уведомлении сведений и незамедлительно проставляют в Уведомление отметку о его приеме и возвращают отрывную часть

Уведомления Принимающей стороне.

Принимающая сторона передает иностранному гражданину отрывную часть Уведомления. Наличие у иностранного гражданина отрывной части Уведомления с проставленной отметкой подтверждает его постановку на миграционный учет.

При поселении иностранного гражданина в гостиницу, Принимающей стороной является администрация гостиницы, которая в течение 1 рабочего дня, следующего за днем прибытия иностранного гражданина уведомляет территориальный орган МВД России о прибытии иностранного гражданина, а также выполняет все необходимые действия, связанные с постановкой на учет иностранных граждан и несет ответственность за соблюдение установленных правил пребывания.

Все действия, необходимые для постановки на учет выполняет администрация гостиницы. Принимающая сторона на основании предъявленных иностранным гражданином документов заполняет специальный бланк уведомления о прибытии иностранного гражданина в место пребывания (Уведомление). Далее принимающая сторона в течение 1 рабочего дня, следующего за днем прибытия иностранного гражданина, направляет указанный бланк, копию паспорта иностранного гражданина и миграционной карты в территориальный орган Федеральной миграционной службы непосредственно либо направляет по почте. Государственная пошлина за постановку на учет по месту пребывания не взимается.

В организациях почтовой связи функционируют специальные окна, где Принимающей стороне предоставят бланк Уведомления для заполнения. Бланки Уведомления предоставляются бесплатно. За услуги по приему Уведомления в организациях почтовой связи взимается соответствующая плата, установленная постановлением Правительства Российской Федерации от 15 января 2007 года № 10. (размер этой платы уточняете в почтовой службе). Территориальный орган Федеральной миграционной службы либо организация почтовой связи, получившие от Принимающей стороны заполненное Уведомление и указанные выше копии документов, проставляют в Уведомление отметки о его приеме и возвращают отрывную часть Уведомления Принимающей стороне.

В случае, если принимающей стороной является организация, в уведомлении о прибытии помимо вышеуказанных сведений, указываются следующие сведения:

а) фамилия, имя, отчество ответственного лица организации;
б) вид и реквизиты (серия, номер, дата выдачи, срок действия) документа, удостоверяющего личность ответственного лица организации;
в) адрес места жительства ответственного лица организации;
г) наименование организации;
д) фактический адрес организации;
е) идентификационный налоговый номер организации.

Принимающая сторона свое согласие на временное нахождение у нее иностранного гражданина выражает подписью на оборотной стороне уведомления о прибытии, а для организации, принимающей иностранного гражданина, такая подпись скрепляется печатью.

Для оформления миграционного учета по месту пребывания при первичной постановке на миграционный учет принимающая сторона предоставляет:

1. Паспорт собственника жилого помещения принимающей стороны и его копию;
2. Документ, подтверждающий право собственности жилого помещения: заявление лица, предоставившего (-их)

гражданину жилое помещение, свидетельство о приватизации, паспорт, договор дарения;

3. Документ, удостоверяющий личность иностранного гражданина: паспорт и его копию (первая страница и все страницы, на которых стоят отметки о пересечении границы);

4. Миграционную карту и ее копию.

При продлении миграционного учета принимающая сторона также предоставляет документы, подтверждающие право продления миграционного учета:

1. патент и чеки об оплате налога (2 НДФЛ);
2. трудовой договор;
3. заявление лица (предоставляющего иностранному гражданину жилое помещение) о постановке на миграционный учет;

4. уведомление о постановке на миграционный учет. Бланк уведомления о прибытии иностранного гражданина (бланк для регистрации иностранцев)

Бланк для временной регистрации иностранного гражданина представляет собой утвержденную форму, которую необходимо заполнить принимающей стороне.

Официальное название бланка временной регистрации иностранных граждан – Бланк «Уведомление о прибытии иностранного гражданина или лица без гражданства в место пребывания».

Заполнить уведомление о прибытии иностранного гражданина должна принимающая сторона. В нем не должно быть ошибок и исправлений, так как такой бланк не будет принят. Поэтому внимательно проверяйте все поля при заполнении уведомления о прибытии иностранца.

Заполненный бланк для регистрации иностранного гражданина по месту пребывания – это основной документ, который подается в органы УВМ МВД для временной регистрации иностранного гражданина в Российской Федерации.

Сотрудники органов тщательно проверяют заполнение уведомления о прибытии иностранного гражданина, и если все заполнено верно, ставят отметку о принятии бланка для регистрации мигранта в базе данных.

Таким образом, у принимающей стороны остается отрывная часть уведомления о прибытии иностранного гражданина с отметкой о том, что уведомление было принято.

Именно этот отрывной талон уведомления о прибытии иностранного гражданина с печатью органа, принявшего документ, и является документом, удостоверяющим постановку мигранта на миграционный учет в России.

Бланк уведомления о прибытии иностранного гражданина или лица без гражданства в место пребывания выглядит следующим образом:

Результатом предоставления государственной услуги являются:

- регистрация иностранного гражданина по месту жительства
- снятие иностранного гражданина с регистрации по месту жительства
- постановка иностранного гражданина на учет по месту пребывания
- снятие иностранного гражданина с учета по месту пребывания

Время приема граждан

Понедельник 14.00-16.00
Вторник 14.00-16.00
Среда 14.00-16.00
Четверг 14.00-16.00
Пятница 14.00-16.00

График работы миграционного пункта ОМВД России по Чурапчинскому р-ну

Адрес: с. Чурапча ул. Крупская,3А раб.тел: 841151 42-857

Миграционный пункт ОМВД России по Чурапчинскому району.

--- ПРОКУРАТУРА ИЙТИННЭРЭР ---

Привлечен к административной ответственности за нарушение порядка рассмотрения обращений граждан

Прокуратурой Чурапчинского района выявлены нарушения порядка рассмотрения обращений граждан в администрации Телейского наслега.

Установлено, что в 2021 году в администрацию Телейского наслега поступило 4 обращения от местных жителей по различным вопросам. Однако, в нарушение требований Федерального закона от 02.05.2006 №59-ФЗ «О порядке рассмотрения обращений граждан в Российской Федерации» в установленные законом срок и письменные ответы заявителям не направлены.

В связи с допущенными нарушениями, прокурором в отношении главы поселения возбуждено дело об административном правонарушении, предусмотренном ст.5.59 КоАП РФ (нарушение порядка рассмотрения обращений граждан). Постановлением и.о. Мирового судьи судебного участка № 35 Чурапчинского района Республики Саха (Якутия), должностное лицо привлечено к административной ответственности в виде штрафа.

Также, главе поселения внесено представление об устранении нарушений. В настоящее время нарушения устранены, ответы заявителям по существу поставленных ими вопросов даны.

Прокуратура Чурапчинского района разъясняет, что граждане и организации в случае нарушения их прав, законных интересов и свобод могут обратиться в прокуратуру района, расположенного по адресу: ул. Курашова, д.8, с.Чурапча, Чурапчинский район, Республика Саха (Якутия), 678670, либо посредством электронной почты по адресу: chu@14.mail.ru.

Прокуратура Чурапчинского района.

Хаайыыттан босхоломмуттар суут нөнүө ФЛГ ааһалларын туруоруста

Российской Федерация доруобуйа харыстабылын төрүт сокуон ирдэбиллэрин толорууга олобуран, Чурапчы улууһун прокуратурата бэрэбиэркэ ыытта.

Билинни сокуон ирдэбиллэрин, хаайыыттан босхоломмут дьон икки сыл устата сылга иккитэ профилактической медицинскэй көрүүнү, ону тэнэ сэллик ыарыыны сэрэтэр сыалтан флюорографияга түһүүнү ааһыахтаахтар.

Ол эрэри, бэрэбиэркэ кэмигэр Чурапчы улууһун икки олохтооҕо хаайыыттан босхолонон баран, сэллиги сэрэтэр сыалтан медицинскэй көрүүнү, ол иһигэр флюорография көрүүтүн ааспатахтара быһаарылынна.

Бэрэбиэркэ түмүгүнэн, улуус прокуратурата 2 үөһэ ыйылыбыт дьон флюорографияга түһэллэрин ирдээн, суукка ирдэбил сайабылыаннааны киллэрдэ.

Прокурор ирдэбиллэрэ көрүлгөн толорулуннулар.

Чурапчы улууһун прокурорун э.т. И.Г. ЧЕРКАШИН.

--- БУЛЧУТ, БОЛБӨЙ! ---

Ирдэниллэр быраабылалары булгуччу тутуһун!

Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр сааскы бултааһынна куска уонна мас көтөрүн сезона аһыллыбытынан сибээстээн, саалаах дьон манньыгы тутуһаллара ирдэниллэр:

- ирдэбил быһыытынан, уотунан эстэр саа тимир (собоут, эбэтэр бэйэ оноһуулаах) сизипэ иһигэр туруохтаах;

- булчут бултуур сиригэр ханнык бабарар көрүннээх тырааныспарынан барарыгар уотунан эстэр саатын анал чехолга илдьэ сылдьыахтаах. Чехолга угулла сылдьар саа иитиитэ суох буолуохтаах, ботуруоннара сааттан туспа сылдьыахтаахтар. Өскөтүн саа анал чехола суох, эбэтэр чехол иһигэр иитиилээх сылдьар түгэнигэр саа хаһаайына административнай эппиэтинэскэ тардыллар (ст. 20.12 КоАП РФ);

- саа хаһаайына өскөтүн саатын докумуонун көнүлү (РОХа – разрешение на хранение и ношение оружия) бүппүт түгэнигэр саатын бултуу илдьэ барара көнүлүлэммэт. Бэрэбиэркэ кэмигэр саа хаһаайына административнай эппиэтинэскэ тардыллар уонна саата былдьаныллар (ст. 20.11, 20.8 КоАП РФ);

- булчут бултуур сиригэр тийэн туох баар бары

ирдэниллэр сааны илдьэ, уура, харайа сылдьыы быраабылаларын тутуһуохтаах. Ол курдук, дурдаба кириэн баран биридэ саатын ииттиэхтээх, бултаан бүттэ да, ботуруоннарын саатыттан ылыахтаах, иитиилээх да, иитиитэ суох да саатын дьон диэки туһаайыа суохтаах, тыыттан эбэтэр мотуоркаттан саатын ыларыгар утары өттүттэн ылбакка, туораттан кэлэн ылыахтаах, дурдаттан саатын ыларыгар төһө да сааттан ботуруонун ылбытын иһин, эмиэ утары ылыа суохтаах. Хомойуох иһин, Өрөспүүбүлүкэбит үрдүнэн сылтан сыл бу үөһэ ыйылыбыт быраабылалары тутуһуу кэһииттэн сааттан дьон дэннэнэр быһылааннара тахса тураллар;

- булчут бултуур сиригэр тийэн баран, дьэтигэр кэлэригэр-барыгар бэйэтин бас билэр саатын туора дьон билиитигэр эбэтэр онно-манна кистээн хаалларбакка, бэйэтин кытта илдьэ сылдьыахтаах. Бэрэбиэркэ кэмигэр саалар полиция эбэтэр охотнадзор сотрудниктарынан ылылаллар. Бу түгэннэ саа хаһаайыныгар административнай боротуокул туолар (ст. 20.8 ч. 4 КоАП РФ);

- өскөтүн бэрэбиэркэ кэмигэр, булчут уотунан эстэр саатын арыгы испит туруктаах сылдьан

түбэхэр түгэнигэр, административнай эппиэтинэскэ тардыллар. Бу түгэннэ мизэрэтэ ыстараабы кытта саата утилизацияга барыан сөп (ст. 20.8 ч. 4.1 КоАП РФ);

- булчут бултаан бүтэн, дьэтигэр кэлэн уотунан эстэр саатын ампаарга, күүлэбэ, ыскапка уо.д.а. сиргэ уураа көнүлүлэммэт, тутта сизипэтигэр угара булгуччулаах. Өскөтүн уотунан эстэр саата бэрэбиэркэ кэмигэр сизипэ таһыгар турар түгэнигэр административнай эппиэтинэскэ тардыллар (ст. 20.8 ч. 4 КоАП РФ). Хомойуох иһин, саа хаһаайытара бултаан кэлэн дьэиэлэригэр сааларын онно-манна ууран барбыттарын кэннэ, сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор сааны ылан оонньоон, бэйэ-бэйэлэрин эчэтэр быһылааннара эмиэ тахса турар. Манньык быһылаан буолар түгэнигэр саа хаһаайына холоубунай эппиэтинэскэ тардыллар (ст. 224 ч. 1 УК РФ - небрежное хранение огнестрельного оружия, создавшее условия для его использования другим лицом, если это повлекло смерть человека или иные тяжкие последствия).

Таатта, Чурапчы уонна Уус Алдан оройуоннарын лицензиялыыр – көнүлүүр үлэ отделенията.

БИЛЭРИИ / ОБЪЯВЛЕНИЕ

Василий Васильевич Попов аатыгар С.А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатын 2019 с. бүтэрбитин туоһулуур 01424005378020 №-дээх аттестат сүппүтүнэн, дьынгэ суобунан аабыллар.

Светлана Леонидовна Федосеева аатыгар Сылан орто оскуолатын 2010 сыллаахха бүтэрбитин туоһулуур аттестат сүппүтүнэн, дьынгэ суобунан аабыллар.

Чурапчыттан төрүттээх Үөһэ Бүлүү Тамалакаан нэһилиэтин Бочуоттаах олохтооҕо, үлэ, успуорт бэтэрээнэ

ТОСКИН Гаврил Тимофеевич

бу дьыл ыам ыйын 17 күнүгэр ыараханньык ыалдьан, 69 сааһыгар олохтон туораабытын бары билэр, биригэ үөрэммит табаарыстарыгар диригник курутууан туран иһитиннэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, биригэ төрөөбүттэрэ.

Тапталлаах күн күбэй ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, үлэ, тыыл бэтэрээнэ, Чакыр нэһилиэтин Бочуоттаах олохтооҕо

НИКОНОВА Парасковья Михайловна

бу дьыл ыам ыйын 13 күнүгэр ыараханньык ыалдьан олохтон туораабытын чугас дьонугар, аймахтарыгар, үөлээннээхтэригэр диригник курутууан туран иһитиннэрэбит.

Оҕолоро, сиэннэрэрэ, кийииттэрэ, күтүөттэрэ.

Кутурбаннын тиэрдэллэр:

- Тапталлаах күн күбэй ийэлэрэ, эбэлэрэ, Чакыр нэһилиэтин Бочуоттаах олохтооҕо, үлэ бэтэрээнэ, сэрии бэтэрээнин оҕообото Никонина Парасковья Михайловна ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, чугас дьонноругар, бары аймахтарыгар аймахтара, чугас дьонно Божедоновтар, Осиповтар.

--- МЧС ИЗВЕЩАЕТ ---

На территории Якутии действует 25 природных пожаров

По оперативным данным Авиалесоохраны, на территории Республики Саха (Якутия) действует 25 природных пожаров на территории Амгинского, Верхневилуйского, Горного, Намского, Мегино-Кангаласского, Нюрбинского, Сунтарского, Таттинского, Усть-Алданского, Усть-Майского, Хангаласского районов и близ города Якутск. Общая площадь пройденной огнем с момента

обнаружения составляет 411,7 га. Проводится непрерывный мониторинг задымленности в населенных пунктах Республики Саха (Якутия).

На тушение лесных пожаров привлекалось 525 человек и 69 единиц техники. За сутки было задействовано 23 патрульно-контрольные группы, в количестве 29 человек. По результатам работы патрульно-контрольных групп составлено 5 протоколов об административном правонарушении. За нарушение правил пожарной безопасности в лесах, на территории земель лесного фонда и правил противопожарного режима на землях иных категорий всего составлено 27 протоколов об административном правонарушении.

«За сутки количество пожаров увеличилось на 3 очага, на площади 33,5 гектара, ликвидировано 5 пожаров и локализовано 9 крупных пожаров на общей площади 123 гектара. Особый противопожарный режим действует на территории Оймяконского, Таттинского, Томпонского и Нюрбинского районов», - прокомментировал Павел Гарин, начальник Главного управления МЧС России по Республике Саха (Якутия).

Рахматулина Ксения, руководитель пресс-службы ГУ МЧС России по Республике Саха (Якутия).

Ген. дирижэтир - Н.М. СТРУЧКОВА.
Кылаабынай эрдээктэр - Л.В. ГОРОХОВА.
Шеф эрдээктэр - Е.Г. МАКАРИНСКАЯ.
2-с категориялаах эрдээктэр - А.М. СЛЕПЦОВ.
1-кы категориялаах эрдээктэр - А.Н. ЗАХАРОВА.
Кэрэстэдиэннэр - С.А. ЖЕНДРИНСКИЙ, М.В. ПЕТРОВА.
Таңааччы - Л.К. ПОПОВА.
Бэчээттээнчи - Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийээн таһаарааччылар: СӨ
Быраабытатыстыбата, Саха Өрөспүүбүлүкэтин
"Сахабэчээт" Сударыстыбаннай автономнай
тэрилтэтин "Сана олох" хаһыат эрдээксийтэ.
677000, Дьоккуускай к., Орджоникидзе уул. 31, 124
каб. тел./факс: (411-2) 34-39-17 e-mail: sakhabechet@
mail.ru. Российскай Федерация Роскомнадзор
СӨ салаататыгар 2020 с. бэс ыйын 3 күнүгэр
регистрацияламьыт нүөмэрэ - ПИ №ТУ14-00559.

Эрдээксийэ аадырыһа:
678670, Чурапчы сэл.,
Карл Маркс уул., 26 "а".
Төлөпүүннэрбит: эрдээктэр
- 41-332, отделлар - 41-265, 41-
358. E-mail: sanaoloh@mail.ru,
сайт: sanaoloh.ru, instagram: @
sanaoloh

Бэчээккэ сакаас: № 35 (11788)

Кэмэй: 1,5 бэч. лийс

Ахсаана 1250. Хаһыат сыаната: 15

Ааптар сүрүгэр этилэр санаа редакция
позициятыгар мэдүй сөп түбэхэр
буолбатах. Сүрүккэ ыйылар чакчылар
кырдьытаскаларыгар этилэтинни ааптар
түс бэчээтэ сүрүгэр.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графика: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэрилини: 16 ч 00 м. "Сахабэчээт" автономнай тэрилтэтин "Сана олох" хаһыат эрдээксийтэтигэр 17.05.2021 с. офсетка бэчээттэннэ.
Типография аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекс: ПИ964. Хаһыат надизлэбэ иккитэ: оптуорунньука уонна бээтинсэбэ тахсар.